

Łukasz Cora

Uniwersytet Gdański

ORCID: 0000-0003-0884-9685

lukasz.cora@ug.edu.pl

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 27 lutego 2020 r., sygn. akt V KK 80/19, dotycząca oddalenia wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie małoletniego*

Tezy

1. Wolno odmówić uwzględnienia wniosku o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonego, opierając się na opinii biegłego wskazującej na obawę narażenia psychiki dziecka na traumę, jaką może wywołać takie przesłuchanie.

2. Ustalenie w przedmiocie narażenia psychiki dziecka na traumę w związku z ponownym przesłuchaniem, o którym mowa w art. 185a § 1 k.p.k., mogące zadecydować o oddaleniu wniosku oskarżonego o takie przesłuchanie na podstawie art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k., wymaga – co do zasady – uprzedniego skorzystania z opinii biegłego psychologa, a w szczególnych wypadkach także biegłego z innej dziedziny.

Glosa

Głosowany wyrok wpisuje się progwarancyjnie zorientowane na dobro małoletniego podejście interpretacyjne odnoszące się do oceny żądania ponowienia przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego w charakterze świadka w warunkach i trybie przewidzianym w art. 185a k.p.k. Z uwagi na wyjątkowy sposób pozyskiwania dowodu z zeznań małoletniego świadka w procesie karnym nie tylko sam tryb przesłuchania, ale także dopuszczalność jego ponowienia wymaga wyważenia kolidujących ze sobą wartości w postaci poznania prawdy i ochrony dobra małoletniego. Mając na uwadze zarówno *ratio*

* Wyroku Sądu Najwyższego z 27 lutego 2020 r., sygn. akt V KK 80/19, Lex nr 3123173.

legis obowiązującego kształtu normatywnego art. 185a k.p.k. i ściśle związanego z nim przepisu art. 147 § 2a k.p.k., będącego konsekwencją potrzeby podwyższenia standardów traktowania małoletniego pokrzywdzonego¹, jak i podstawowy cel ochrony małoletniego pokrzywdzonego przed wielokrotnym przesłuchaniem oraz kontaktem z oskarżonym, należy zwrócić uwagę na dwie podstawowe kwestie. Po pierwsze: jest to szczególnie rodzaj przesłuchania. Wyjątkowości trybu tej podstawowej w procesie karnym czynności dowodowej upatrywać należy w udziale małoletniego pokrzywdzonego. Biorąc pod uwagę tendencje do karnoprosesowej minimalizacji zjawiska wtórnej wiktyimizacji ofiar przestępstw, istotne znaczenie w wykorzystaniu tego trybu przypisać bez wątpienia należy psychologii rozwojowej dziecka. Do zasadniczych czynników warunkującym sięgnięcie po ten tryb przesłuchania zaliczyć należy wiek pokrzywdzonego, umownie określony na poziomie lat 15 i to zarówno w myśl art. 185a k.p.k. przed (§ 1), jak i powyżej tej granicy (§ 4). Po drugie: kwestia maksymalizacji bezpieczeństwa udziału małoletniego w czynności przesłuchaniu. Ustawodawca przy pomocy tego trybu stwarza warunki istotnie zabezpieczające małoletniego pokrzywdzonego. Dzieje się tak zarówno w perspektywie obawy przed stycznością z organami procesowymi i udziału w postępowaniu karnym, jak i w związku z koniecznością składania zeznań w procesie karnym często obciążających osoby dla małoletniego najbliższe. Udział w czynności przesłuchania, styczność z organami procesowymi z dużym prawdopodobieństwem może wyrzucić negatywny wpływ na jego kondycję psychiczną.

Na tym tle należy zwrócić uwagę, że przy ocenie istotności zeznań, jakie złożyć ma małoletni, najważniejsze jest spojrzenie przez sąd na walor dowodowy przesłuchania od strony realizacji zasady prawdy materialnej. Uwzględniając zarówno warunek relewantności treści zeznań dla rozstrzygnięcia w sprawie, jak i jednokrotności przesłuchania, czyniąc z niej zasadę, problemem, jaki dotyczy kolizji dwóch podstawowych wartości. Z jednej strony obowiązku nałożonego na organy procesowe związanego z poszukiwaniem dowodów (art. 167 k.p.k.), oparcia rozstrzygnięcia na prawdziwych ustaleniach faktycznych (art. 2 § 2 k.p.k.) oraz wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy (art. 366 k.p.k.), a z drugiej ochrony szczególnego statusu dziec-

---

¹ Zob. dyrektywy: Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17 grudnia 2011 r., s. 1 oraz Dz. Urz. UE L 18 z 21 stycznia 2012 r., s. 7); Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, zastępującej decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW (Dz. Urz. UE L 101 z 15.04.2011); Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14 listopada 2011 r., s. 57).

ka w procesie karnym i potrzeby eliminacji dodatkowych negatywnych konsekwencji związanych z faktem pokrzywdzenia przestępstwem. Biorąc powyższe pod uwagę, ustalenie rangi (istotności) zeznań dla rozstrzygnięcia sprawy musi dokonywać się na poziomie sądowej gradacji i wyważenia tych dóbr oraz oceny, czy dowodu nie da się uzyskać w inny mniej dolegliwy sposób. Dlatego też kwestią budzącą największe kontrowersje nie jest samo rozstrzygnięcie zasadności przesłuchania małoletniego, ale ponowienie tej czynności. O ile bowiem ustawodawca nie wiąże (na zasadzie automatyzmu) sądu koniecznością przeprowadzenia przesłuchania, dając wybór co do ewentualnego dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu po dokonaniu oceny jego istotności dla rozstrzygnięcia, to pytanie, na które sąd musi sobie odpowiedzieć, dotyczy tego, czy z samego faktu wystąpienia wskazanych w ustawie przesłanek aktualizuje się obowiązek przesłuchania w warunkach wskazanych art. 185a k.p.k., czy też musi zostać spełniony dodatkowy warunek kwalifikowanej psychologicznej zdatności małoletniego do ponownego udziału w tej czynności².

W głosowanym judykacie Sąd Najwyższy stanął przed problemem ustalenia, czy żądanie oskarżonego o ponowne przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego w trybie art. 185a k.p.k. jest wobec ujawnienia się przesłanek wskazanych w § 1 warunkiem wystarczającym do ponowienia przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego. Istotą tego problemu było więc wyważenie, która z kolidujących wartości procesowych, tj. ochrona praw i interesów pokrzywdzonego a prawo od obrony przez oskarżonego, jest wartością wyższego rzędu zasługującą na zwiększony poziom ochrony³.

Aby przesłuchanie w trybie art. 185a k.p.k. było w ogóle dopuszczalne (tj. po raz pierwszy), decydujące znaczenie dla podjęcia w tym zakresie decyzji odgrywa zaistnienie przesłanki istotnego znaczenia zeznań dla rozstrzygnięcia i rezultat jego sądowej oceny⁴. Stąd brak realizacji tego warunku uzasadnia twierdzenie, że mamy wówczas do czynienia z *sui generis* zakazem dowodowym. Z kolei wnioski o ponowne (drugie z kolei) przesłuchanie jest warunkowo dopuszczalny po spełnieniu jednego z dwóch warunków, do których Kodeks postępowania karnego zalicza: wyjście na jaw nowych istotnych okoliczności oraz żądania przez oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania.

Trafnie przyjmuje się, że skoro na sąd nie został nałożony bezwzględny nakaz przesłuchania pokrzywdzonego po raz pierwszy, to obowiązek ten nie

² W zakresie testu weryfikacji dopuszczalności ponowienia przesłuchania w trybie art. 185a k.p.k. zob. Ł. Cora, *Ponowienie czynności dowodowej w polskim procesie karnym (aspekty teoretyczne i prakseologiczne)*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 2018, z. 1, s. 200.

³ Por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2015 r., sygn. akt V KK 4/15 OSNPG 2015, nr 15, poz. 14. Zob. Ł. Cora, *Ponowne przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego w charakterze świadka*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2016, nr 3, s. 52.

⁴ M. Żbikowska, *Czy żądanie oskarżonego złożone w trybie art. 185a k.p.k. należy rozpatrywać jak zwykły wniosek dowodowy?*, „Palestra” 2016, nr 4, s. 91.

może również w formie bezwarunkowej dotyczyć ponownego przesłuchania. Oznacza to, że żądanie oskarżonego o ponowne przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego w razie braku ustanowionego obrońcy do czynności pierwszego przesłuchania nie obliguje sądu do automatyzmu w dopuszczeniu wniosku w tej kwestii⁵.

Skuteczność żądania podlegającego ocenie z punktu widzenia art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k. nie jest zdaniem Sądu Najwyższego uzależniona od faktycznego powodu jego zgłoszenia, ani od prawidłowości przedstawionego uzasadnienia wniosku. Mogłoby się zatem wydawać, że wystarczy samo – choćby wątpliwe pod kątem precyzji bądź w ogóle niezawierające sprecyzowanej tezy – sformułowanie żądania. Położenie akcentu na sprawę dopuszczalności ponownego przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego w trybie art. 185a k.p.k. w płaszczyźnie kolizji dóbr i interesów procesowych stron nie oznacza, że ocenę zasadności żądania oskarżonego dokonywaną w sposób wskazany w art. 7 k.p.k. należy łączyć z każdym układem procesowym⁶. Ocena ta nie może abstrahować od warunków osobistych małoletniego, jak i warunków przesłanek wynikających z art. 170 § 1 k.p.k.⁷ Jest o zatem analiza prowadzona pod kątem wystąpienia okoliczności uniemożliwiających wprowadzenie określonego dowodu, co łączy się z sytuacją, w której ze względu na uwarunkowania zdrowotne związane ze stanem psychicznym świadka przesłuchanie nie jest możliwe. Zasadniczym mankamentem przyjętego przez Sąd Najwyższy toku rozumowania jest utożsamienie niemożności przeprowadzenia przesłuchania z uwagi na stan zdrowia pokrzywdzonego, z możliwymi negatywnymi skutkami dla zdrowia pokrzywdzonego w następstwie przeprowadzonego przesłuchania. Nieuwzględnienie wniosku oskarżonego, z uwagi na potencjalnie negatywne konsekwencje dla zdrowia psychicznego pokrzywdzonego, nie znajduje podstawy prawnej w treści art. 170 § 1 k.p.k., gdyż przeprowadzenie tego dowodu jest prawnie dopuszczalne (pkt 1) i faktycznie możliwe (pkt 4). Dlatego z perspektywy aksjonormatywnej najistotniejsze wydaje się, przy ewidentnie progwarancyjnej interpretacji przypisów k.p.k., osadzenie rozumowania na realizacji celu procesu w postaci uwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego, przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.). To, jak się zdaje, stanowi *ratio legis* unormowania art. 185a k.p.k., który ma zapewnić małoletniemu pokrzywdzonemu ochronę jego interesów poprzez dopuszczenie jego przesłuchania w charakterze świadka tylko w sytuacji *ultima ratio*. W głosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy

⁵ Tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 7 maja 2013 r., sygn. akt III KK 330/13, OSNKW 2013, nr 9, poz. 74.

⁶ Zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1: Art. 1–467, Warszawa 2014, s. 653–654.

⁷ P. Jarocki, *Prawa ofiar przestępstw*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 10, s. 127; J. Kosonoga, *Przesłuchanie pokrzywdzonego w trybie art. 185a k.p.k.*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 1, s. 65.

doszedł do przekonania, że ochrona małoletniego pokrzywdzonego, wynikająca z brzmienia art. 185a k.p.k., jest niewystarczająca i należy ją poszerzyć poprzez wyprowadzenie z tego przepisu normy o możliwości odstąpienia od ponownego przesłuchania świadka, jeżeli mogłoby to spowodować dla niego w przyszłości negatywne konsekwencje związane ze stanem psychicznym. Trafnie Sąd Najwyższy uznał zatem, dokonując hierarchizacji kolidujących ze sobą dóbr i gwarancji procesowych, że realizacja zasady prawdy materialnej oraz zasady prawa do obrony musi – z uwagi na dobro i interes małoletniego pokrzywdzonego – ustąpić; zwłaszcza mogłoby to spowodować dla niego negatywne konsekwencje związane ze stanem psychicznym.

Jest to tyle istotne, że przepis art. 185a § 2 k.p.k. ma zasadniczo na celu ograniczenie wniosków o ponowne przesłuchania świadka z uwagi na uprzedni brak obrońcy. Uzasadnia to pytanie, czy w określonym układzie procesowym odmowa uwzględnienia żądania oskarżonego o ponowne przesłuchanie małoletniego nie jest wyrazem dbałości o zachowanie *ratio legis* tego unormowania?

W tej kwestii można przyjąć zapatrywanie zgodnie z którym unormowanie trybu i warunków przesłuchania z art. 185a k.p.k., mimo że jest wyrazem kompromisu między ochroną małoletniego pokrzywdzonego a zagwarantowaniem realizacji przez oskarżonego prawa do obrony, to koncentruje się koncentruje się na pierwszej z nich⁸. Czyniąc zadość postulatowi, aby wszelkie w tym zakresie ustalenia i propozycje interpretacyjne miały na uwadze przyjętą przez ustawodawcę rangę wartości, a w razie ich kolizji odpowiadały normatywnie wyznaczonemu układowi ogólnych wartości społecznych i prawnych, za trafne uznać wskazaną przez Sąd Najwyższy konieczność badania tego żądania pod kątem oceny kryteriów dopuszczenia dowodu, o których mowa w art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k. oraz dowodu z opinii biegłego. Na tle takiego ustalenia za nietrafne uznać należałoby taką interpretację, która eksponowałaby zapewnienie oskarżonemu realizacji prawa do obrony, co miałoby automatycznie prowadzić do zarządzenia przez sąd tego szczególnego rodzaju przesłuchania. Rację ma więc Sąd Najwyższy, gdy stwierdza, że zarządzenie ponownego przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego wobec faktu braku wyznaczenia obrońcy oskarżonemu (a nie uczestnictwa obrońcy w przesłuchaniu⁹) możliwe jest, gdy nie występują powody oddalenia wniosku dowodowego określone w art. 170 § 1 k.p.k. Jak wskazuje w głosowanym wyroku Sąd Najwyższy, oznacza to, że „wolno odmówić uwzględnienia wniosku o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonego, opierając się na opinii biegłego wskazującej na obawę narażenia psychiki dziecka na traumę, jaką może wywołać takie przesłucha-

⁸ Tak przykładowo: R.A. Stefański, *Szczególny tryb przesłuchania w postępowaniu karnym świadka małoletniego, który nie kończył 15 lat*, „Woskowy Przegląd Prawniczy” 2005, nr 4, s. 92

⁹ D. Świecki (red.), *Kodeks postępowania karnego. T. I. Komentarz aktualizowany*, 2021, Lex, teza 8.; L.K. Paprzycki, [w:] J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn (red.), *Kodeks postępowania karnego*, t. 1: *Komentarz do art. 1–424*, Warszawa 2013, s. 643.

nie”. Zdaniem Sądu Najwyższego „ryzyko wtórnej wiktyimizacji, a więc istotnego zagrożenia dla stanu psychiki pokrzywdzonego, ugruntowało w judykaturze trafny pogląd, że takiemu żądaniu powtórnego przesłuchania dziecka należy zadośćuczynić, ale tylko pod warunkiem, że ponowne przesłuchanie nie tylko będzie możliwe z uwagi na aktualny stan zdrowia psychicznego małoletniego, ale nadto że to możliwe przesłuchanie nie wywrze realnie negatywnego wpływu na jego aktualny stan psychiczny”.

Uzasadnia to potrzebę każdorazowego badania przez sąd, czy zarówno fizyczny, jak i psychiczny stan zdrowia pokrzywdzonego umożliwi jego udział w czynności ponownego przesłuchania niezależnie od uprzednio wydanej opinii biegłego potwierdzającej, że jego stan psychiczny wyklucza przesłuchanie albo może doprowadzić do znaczącego jego pogorszenia¹⁰. Trafnie wskazuje się w literaturze, że „nie sposób stawiać znaku równości pomiędzy niemożnością przeprowadzenia przesłuchania z uwagi na stan zdrowia pokrzywdzonego a możliwością dokonania takiej czynności procesowej, z tym jednak zastrzeżeniem, że jej przeprowadzenie może negatywnie wpłynąć na stan zdrowia psychicznego świadka”¹¹.

Dostrzegając że niedopuszczalność ponownego przesłuchania pokrzywdzonego jest konsekwencją negatywnych następstw faktu pokrzywdzenia i wynikających z niego następstw w płaszczyźnie przeżyć psychicznych małoletniego, należy zwrócić uwagę należy, iż podstawę do odmowy uwzględnienia wniosku stanowi opinia psychologiczna co do prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka traumy u małoletniego wynikającej z konieczności odtworzenia okoliczności zdarzenia. W tej kwestii należy wskazać na podejście¹², które akcentuje, że osiągnięcie prawdy materialnej i realizacja prawa do obrony uzyskuje priorytet nad powinnością ochrony małoletniego pokrzywdzonego przed obowiązkiem odtwarzania zdarzeń wiktyimizujących. Jest o zapatrywanie, którego istotna sprowadza się na podejściu, zgodnie z którym w hierarchii celów i zasad procesu wyższą rangę przypisać należy dążeniom do realizacji prawdy materialnej i prawa do obrony niż uwzględnieniu prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.). Stanowisko odmienne sprowadza się do stwierdzenia, że sąd może tego wniosku nie uwzględnić z uwagi na gwarancyjny charakter tego przepisu. Ujęcie to wskazuje na nieobligującą sąd dyspozycję przepisu

¹⁰ Zob. M. Żbikowska, op. cit., s. 87.

¹¹ Zob. szerzej P. Rogoziński, *Dopuszczalność ponownego przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego. Glosa do postanowienia SN z dnia 4 kwietnia 2018 r., III KK 362/17*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2019, z. 3, s. 73.

¹² Wyrok Sądu Najwyższego z 1 lutego 2008 r., sygn. akt V KK 231/07, OSNKW 2008, nr 4, poz. 27 z glosą J. Potulskiego, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2008, nr 4, s. 116–122; wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2009 r., sygn. akt V KK 216/08, Lex nr 485019, postanowienie składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 24 października 2010 r., sygn. akt I KZP 21/10, OSNKW 2010, nr 11, poz. 95.

art. 185a § 1 k.p.k., co pozwala uznać za pierwszoplanowe racje związane z oceną przez biegłych psychologów nie tego, czy zeznania będą lub nie będą wiarygodne, ale czy sam przebieg czynności przesłuchania i udział w niej małoletniego pokrzywdzonego nie spowoduje zagrożenia dla jego stanu zdrowia psychicznego. Żadna z wskazanych propozycji interpretacyjnych nie jest wolna od wątpliwości tak normatywnych, jak i aksjologicznych. O ile to pierwsze podejście akcentuje prymat realizacji trafnej reakcji osadzonej na prawdziwych ustaleniach faktycznych i realizacji prawa do obrony, przechodząc całkowicie do porządku nad oceną tego, czy opinia biegłego antycypuje możliwość wystąpienia traumy, to drugie z nich niedostatecznie jasno uwzględnia proporcje pomiędzy realizacją prawa do obrony a ochroną interesów pokrzywdzonego, co może prowadzić do obawy wydania nietrafnego wyroku.

Dlatego też, nawet w perspektywie wskazanych wyżej uwag, za dużo bardziej trafne należy uznać to zapatrywanie, które akcentuje, że ze względu na stan zdrowia małoletniego pokrzywdzonego wniosku o ponowne przesłuchanie nie można uwzględnić, gdyż przeprowadzenie dowodu w możliwym do przewidzenia terminie jest w rozumieniu art. 170 § 1 pkt 4 k.p.k. niemożliwe¹³. Przesłankę oddalenia wniosku dowodowego, jaką jest w tym przypadku brak możliwości przeprowadzenia dowodu, należy analogicznie zastosować do sytuacji, w której z opinii sporządzonej przez biegłego z zakresu psychologii lub psychiatrii wynika, że ponowne przesłuchanie może z dużym prawdopodobieństwem wyrzucić negatywny wpływ na zdrowie psychiczne, co również winno skutkować oddaleniem takiego wniosku o przeprowadzenie dowodu.

Co do niezdatności udziału małoletniego pokrzywdzonego w ponownego przesłuchania w skutek przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego, zgodzić trzeba się z uzasadnieniem, w którym Sąd Najwyższy akcentuje: „Nie ulega wątpliwości, że rozstrzygnięcie kwestii stanu psychicznego małoletniego świadka, zresztą podobnie i dorosłej osoby, wymaga wiadomości specjalnych, a więc takich, które wykraczają poza normalną, powszechną w danych warunkach wiedzę, jaką dysponuje organ procesowy. Dlatego aby stwierdzić taką okoliczność, zasięga się opinii biegłego – w rozpoznawanym wypadku psychologa (art. 193 § 1 k.p.k.)”. Dowodu tego, jako istotnego dla rozstrzygnięcia, nie wolno zastępować innymi dowodami, np. zeznaniami świadków. Podzielając punkt widzenia Sądu Najwyższego, należy podkreślić, że ustalenie w przedmiocie narażenia psychiki dziecka na traumę w związku z ponownym przesłuchaniem, o którym mowa w art. 185a § 1 k.p.k., mogące zadecydować o oddaleniu wniosku oskarżonego o takie przesłuchanie wymaga uprzedniego skorzystania z opinii biegłego psychologa, a w szczególnych wypadkach także biegłego z innej dziedziny. Odnośnie tego, czy jest to uprawnienie, czy obowiąz-

¹³ Postanowienie Sądu Najwyższego z 15 marca 2012 r., sygn. akt III KK 244/11, OSNKW 2012, nr 6 poz. 68. Zob. R.A. Stefański, S. Zabłocki (red.), *Kodeks postępowania karnego*, t. 2: *Komentarz do art. 167–296*, Warszawa 2019, Lex.

zek, wydaje się, że racje funkcjonalno-celowościowe oraz gwarancyjne przesądzą o tym, że winien być to dowód obligatoryjny, którego przeprowadzenie jest niezbędne dla rzetelnego procesu i trafnego rozstrzygnięcia w sprawie. A zatem gdy z konkluzji opinii biegłego jednoznacznie wynika wystąpienie istotnych psychologicznych przeszkód w udziale małoletniego pokrzywdzonego w przesłuchaniu, należy obligatoryjnie odmówić uwzględnienia wniosku o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonego, wskazując na obawę narażenia psychiki dziecka na traumę, jaką może wywołać takie przesłuchanie.

Wykaz literatury

- Cora Ł., *Ponowne przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego w charakterze świadka*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2016, nr 3.
- Cora Ł., *Ponowienie czynności dowodowej w polskim procesie karnym (aspekty teoretyczne i prakseologiczne)*, „Ruch Prawniczy Ekonomiczny i Socjologiczny” 2018, z. 1.
- Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania karnego*, t. 1: Art. 1–467, Wolters Kluwer, Warszawa 2014.
- Jarocki P., *Prawa ofiar przestępstw*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 10.
- Kosonoga J., *Przesłuchanie pokrzywdzonego w trybie art. 185a k.p.k.*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 1.
- Paprzycki L.K., [w:] J. Grajewski, L. K. Paprzycki, S. Steinborn (red.), *Kodeks postępowania karnego*, t. 1: *Komentarz do art. 1–424*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
- Potulski J., *Glosa do wyroku SN z dnia 1 lutego 2008 r., V KK 231/07*, „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” 2008, nr 4.
- Rogoziński P., *Dopuszczalność ponownego przesłuchania małoletniego pokrzywdzonego. Glosa do postanowienia SN z dnia 4 kwietnia 2018 r., III KK 362/17*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2019, z. 3.
- Stefański R.A., *Szczególny tryb przesłuchania w postępowaniu karnym świadka małoletniego, który nie kończył 15 lat*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2005, nr 4.
- Stefański R.A., Zabłocki S. (red.), *Kodeks postępowania karnego*, t. 2: *Komentarz do art. 167–296*, Warszawa 2019, Lex.
- Świecki D. (red.), *Kodeks postępowania karnego. T. I. Komentarz aktualizowany*, 2021, Lex.
- Żbikowska M., *Czy żądanie oskarżonego złożone w trybie art. 185a k.p.k. należy rozpatrywać jak zwykły wniosek dowodowy?*, „Palestra” 2016, nr 4.

Summary

Gloss to the judgment of the Supreme Court of February 27, 2020, file ref. V KK 80/19 concerning the dismissal of an evidentiary motion to re-examine a minor

Keywords: criminal procedure law, minor, re-examination, victim, re-victimisation, witness.

This commentary aims to show the reasons for the need for the court to assess in each case the legitimacy of the defendant's request to re-examine a minor victim. The main part of this study focuses on indicating the conflict between the principle of material truth, the exercise of the right of defence by the accused and the protection of the minor victim from secondary victimisation. The thesis has been formulated that the basis for dismissal of the request for the evidence should be constituted by Article 170 § 1 point 4 of the Code of Criminal Procedure, which should be similarly applied to the situation in which the opinion is drawn up by an expert in psychology or psychiatry indicates that re-examination may with a high probability harm the mental health of the minor. In the situation where the expert opinion is unequivocal in its conclusion that there are significant psychological obstacles to the participation of the minor covered by the interview, the request for re-examination of the victim shall be refused, relying on the expert opinion indicating the fear of exposing the child's psyche to the trauma which such an interview may cause. The author approving the view expressed by the Supreme Court states that this situation requires the obligatory use of an expert opinion of a psychologist, and in special cases also of an expert from another field.

